# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 6ης Μαρτίου 2002 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-92/00 και Τ-103/00,

**Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava,** εκπροσωπούμενη από τους A. Creus Carreras και B. Uriarte Valiente, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00,

**Ramondín SA,**

**Ramondín Cápsulas SA,**

εκπροσωπούμενες από τον J. Lazcano-Iturburu, δικηγόρο,

προσφεύγουσες στην υπόθεση Τ-103/00,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

κατά

**Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενης από τους F. Santaolalla, G. Rozet και G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχουν ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 2000/795/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που έθεσε σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ των Ramondín SA και της Ramondín Cápsulas SA (ΕΕ 2000, L 318, σ. 36),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi, Πρόεδρο, K. Lenaerts, V. Tiili, R. M. Moura Ramos και M. Jaeger, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Ιουνίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

### Το νομικό πλαίσιο

*Το ανώτατο επιτρεπτό ύψος ενισχύσεως στη Χώρα των Βάσκων*

1 Σύμφωνα με τον ισπανικό πίνακα ενισχύσεων υπέρ των περιφερειών, τον οποίο πρότεινε η Επιτροπή (ΕΕ 1996, C 25, σ. 3), το ισχύον για τη Χώρα των Βάσκων ανώτατο όριο των ενισχύσεων είναι 25 % σε καθαρό ισοδύναμο επιδοτήσεως (ΚΙΕ).

*Φορολογικά πλεονεκτήματα ισχύοντα στην ιστορική περιοχή της Álava*

2 Το ισχύον στη Χώρα των Βάσκων φορολογικό πλαίσιο εντάσσεται στο σύστημα οικονομικής διαβουλεύσεως το οποίο εισήχθη με τον ισπανικό νόμο αριθ. 12/1981 της 13ης Μαΐου 1981, που τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με τον νόμο αριθ. 38/1997, της 4ης Αυγούστου 1997. Δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, η Diputación Foral de Álava μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να προσδιορίσει το φορολογικό καθεστώς που ισχύει στην περιοχή της.

3 Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η Diputación Foral de Álava έλαβε διάφορα μέτρα φορολογικών ενισχύσεων, υπό τη μορφή, μεταξύ άλλων, εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % και μειώσεως της φορολογικής βάσεως όσον αφορά τον φόρο επί των εταιριών.

Η έκπτωση φόρου ύψους 45 %

4 Η έκτη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, περί εκτελέσεως του προϋπολογισμού του Territorio Histórico de Álava για το έτος 1995 [*Boletín Oficial del Territorio Histórico de Álava* (στο εξής: BOTHA) αριθ. 5, της 13ης Ιανουαρίου 1995], προβλέπει τα εξής:

«Οι πραγματοποιούμενες μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 31ης Δεκεμβρίου 1995 νέες επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, που υπερβαίνουν τα 2,5 δισεκατομμύρια [ισπανικές πεσέτες (ESP)], κατόπιν εγκρίσεως της Diputación Foral de Álava, τυγχάνουν εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % επί του ποσού της επενδύσεως που καθορίζει η Diputación Foral de Álava, η οποία ισχύει επί του τελικού ποσού του καταβλητέου φόρου.

Η μη χορηγούμενη έκπτωση λόγω ανεπάρκειας του φόρου θα μπορεί να υπολογιστεί κατά τα εννέα έτη που ακολουθούν το έτος κατά το οποίο δόθηκε η έγκριση της Diputación Foral de Álava.

Η έγκριση αυτή της Diputación Foral de Álava καθορίζει τους εκάστοτες ισχύοντες περιορισμούς και προθεσμίες.

Τα παρεχόμενα δυνάμει της παρούσας διατάξεως πλεονεκτήματα είναι ασυμβίβαστα με κάθε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα το οποίο παρέχεται λόγω των ιδίων επενδύσεων.

Η Diputación Foral de Álava καθορίζει επίσης τη διάρκεια της διαδικασίας των επενδύσεων, η οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνει επενδύσεις πραγματοποιούμενες κατά την προπαρασκευαστική φάση του σχεδίου διενέργειας των επενδύσεων».

5 Η ισχύς της διατάξεως αυτής παρατάθηκε, για το έτος 1996, με την πέμπτη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 33/1995 της 20ής Δεκεμβρίου 1995 (BOTHA αριθ. 4 της 10ης Ιανουαρίου 1996), όπως τροποποιήθηκε με το σημείο 2.11 της ενιαίας τροποποιητικής πράξεως της Norma Foral αριθ. 24/1996 της 5ης Ιουλίου 1996 (BOTHA αριθ. 90 της 9ης Αυγούστου 1996). Για το έτος 1997, η ισχύς του εν λόγω φορολογικού μέτρου παρατάθηκε με την έβδομη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 31/1996 της 18ης Δεκεμβρίου 1996 (BOTHA αριθ. 48 της 30ής Δεκεμβρίου 1996). Η έκπτωση φόρου ύψους 45 % επί του ποσού των επενδύσεων διατηρήθηκε σε ισχύ, υπό τροποποιημένη μορφή, κατά τα έτη 1998 και 1999, αντιστοίχως με την ενδέκατη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 33/1997 της 19ης Δεκεμβρίου 1997 (BOTHA αριθ. 150 της 31ης Δεκεμβρίου 1997) και με την έβδομη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 36/1998 της 17ης Δεκεμβρίου 1998 (BOTHA αριθ. 149 της 30ής Δεκεμβρίου 1998).

Η μείωση της φορολογικής βάσεως όσον αφορά τον φόρο επί των εταιριών

6 Το άρθρο 26 της μνημονευόμενης στην προηγούμενη σκέψη Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996, προβλέπει τα εξής:

«1. Οι επιχειρήσεις που αρχίζουν τη δραστηριότητά τους τυγχάνουν μειώσεως κατά 99, 75, 50 και 25 %, αντιστοίχως, της θετικής φορολογικής βάσεως που αντιστοιχεί στο αποτέλεσμα χρήσεώς τους, πριν από την αντιστάθμιση με αρνητικές φορολογικές βάσεις των προηγουμένων φορολογικών ετών, κατά τα τέσσερα συνεχή φορολογικά έτη, από το πρώτο έτος κατά το οποίο, εντός των τεσσάρων ετών από την έναρξη της δραστηριότητάς τους, εμφανίζουν θετικές φορολογικές βάσεις.

[...]

2. Για να τύχουν της παρούσας μειώσεως, οι φορολογούμενοι πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

a) να αρχίζουν τη δραστηριότητά τους με διατιθέμενο κεφάλαιο τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ESP·

b) [...]

c) [...]

d) να μην έχουν ασκήσει κατά το παρελθόν τη νέα δραστηριότητα, άμεσα ή έμμεσα, με άλλη επωνυμία·

e) να ασκούν νέα δραστηριότητα εντός χώρου ή εγκαταστάσεως όπου ουδεμία άλλη δραστηριότητα ασκείται από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα·

f) να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού κατά τα δύο πρώτα έτη δραστηριότητας για ποσό τουλάχιστον 80 εκατομμυρίων ESP, με την επισήμανση ότι όλες οι επενδύσεις πρέπει να πραγματοποιούνται για αγαθά προοριζόμενα για τη σχετική δραστηριότητα, εξαιρέσει εκείνων που εκμισθώνονται ή παραχωρούνται σε τρίτους για δική τους χρήση. Προς τον σκοπό αυτό, θεωρούνται επίσης ως επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού τα αγαθά που αποκτώνται με χρηματοδοτική μίσθωση, εφόσον ο αποκτών τα αγαθά αυτά διατηρεί το δικαίωμα μελλοντικής αγοράς τους·

g) να δημιουργήσουν τουλάχιστον δέκα θέσεις εργασίας εντός έξι μηνών από της ενάρξεως της δραστηριότητάς τους και να διατηρήσουν στο ύψος αυτό τον ετήσιο μέσο αριθμό προσωπικού από τη στιγμή αυτή και μέχρι το οικονομικό έτος κατά το οποίο εκπνέει το δικαίωμα εφαρμογής της μειώσεως της φορολογικής βάσεως·

h) [...]

i) να διαθέτουν επιχειρηματικό σχέδιο για πενταετή τουλάχιστον περίοδο.

3. [...]

4. Το αναφερόμενο ανωτέρω στην παράγραφο 2, στοιχείο f, ελάχιστο ποσό επενδύσεων καθώς και ο αναφερόμενος στην παράγραφο 2, στοιχείο g, αριθμός θέσεων εργασίας δεν είναι συμβατά με κάθε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα που παρέχεται για αυτές τις επενδύσεις ή αυτή τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

5. Η αίτηση για τη χορήγηση της μειώσεως που προβλέπεται στην παρούσα διάταξη υποβάλλεται στη φορολογική διοίκηση, η οποία, αφού ελέγξει αν πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις, κοινοποιεί στην αιτούσα εταιρία προσωρινή άδεια, η οποία πρέπει να τύχει της εγκρίσεως της Diputación Foral de Álava.

[...]».

## Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς

7 Η Ramondín SA είναι εταιρία ισπανικού δικαίου ειδικευμένη στην κατασκευή καψυλλίων για την κάλυψη των πωμάτων φιαλών οίνου, αφρώδους οίνου και άλλων οινοπνευματωδών ποτών υψηλής ποιότητας. Από το 1971 ήταν εγκατεστημένη στο Logroño της αυτόνομης κοινότητας La Rioja.

8 Το 1997, η Ramondín αποφάσισε να μεταφέρει τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις της από το Logroño στη Laguardia, η οποία ευρίσκεται στην ιστορική περιοχή της Álava στη Χώρα των Βάσκων. Προς τον σκοπό αυτό, η Ramondín ίδρυσε, στις 15 Δεκεμβρίου 1997, τη νέα εταιρία Ramondín Cápsulas SA, της οποίας κατέχει το 99,8 % του κεφαλαίου. Προβλέπεται ότι η Ramondín Cápsulas θα αναλάβει όλες τις δραστηριότητες της Ramondín.

9 Δυνάμει της αποφάσεως 738/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997, της Diputación Foral de Álava, η Ramondín έτυχε της εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % στην οποία αναφέρονται οι σκέψεις 4 και 5 της παρούσας αποφάσεως. Η Ramondín Cápsulas, ως νεοσυσταθείσα εταιρία, τυγχάνει επίσης της μνημονευόμενης ανωτέρω στη σκέψη 6 μειώσεως της φορολογικής βάσεως.

## Η διοικητική διαδικασία

10 Με έγγραφο της 2ας Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία εκ μέρους του προέδρου της αυτόνομης κοινότητας La Rioja σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που εφέρετο ότι έλαβε η Ramondín λόγω της μεταφοράς των δραστηριοτήτων της στη Χώρα των Βάσκων.

11 Με έγγραφο της 30ής Απριλίου 1999, η Επιτροπή κοινοποίησε στις ισπανικές αρχές την απόφασή της να κινήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ

διαδικασία έναντι των φορολογικών ενισχύσεων που χορηγούν οι βασκικές αρχές στη Ramondín (ΕΕ C 194, σ. 18). Με το ίδιο έγγραφο, η Επιτροπή ζήτησε από την Ισπανία να της παράσχει ορισμένες πληροφορίες και να αναστείλει τη χορήγηση των φορολογικών ενισχύσεων στη Ramondín.

12 Στις 22 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2000/795/ΕΚ, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που έθεσε σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ των Ramondín και Ramondín Cápsulas (ΕΕ 2000, L 318, σ. 36· στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

13 Η προσβαλλόμενη απόφαση έχει το ακόλουθο διατακτικό:

«Άρθρο 1

1. Η κρατική ενίσχυση που έθεσε σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ της [Ramondín] και συνίσταται στη χορήγηση έκπτωσης φόρου υπέρ της [Ramondín] για ποσό που ισοδυναμεί με το 45 % του κόστους της επένδυσης που ορίζει το Επαρχιακό Συμβούλιο της Άλδιβα [Álava] στην απόφαση αριθ. 738/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997, συμβιβάζεται με την κοινή αγορά όσον αφορά το τμήμα της ενίσχυσης το οποίο, κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί σώρευσης των ενισχύσεων, δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 25 % ΚΙΕ για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα στη Χώρα των Βάσκων.

2. Η Ισπανία υποβάλλει ετήσιες εκθέσεις κατά το χρόνο ισχύος της έκπτωσης φόρου, προκειμένου να επιτρέψει στην Επιτροπή να ελέγχει εάν η ενίσχυση προς τη [Ramondín] χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις περί σώρευσης και δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 25 % ΚΙΕ για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα στη Χώρα των Βάσκων.

Άρθρο 2

Οι ακόλουθες κρατικές ενισχύσεις που εφάρμοσε η Ισπανία δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

α) η χορήγηση προς τη [Ramondín Cápsulas] της μείωσης της φορολογητέας βάσης για νεοσύστατες επιχειρήσεις που προβλέπεται στο άρθρο 26 του επαρχιακού νόμου αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996·

β) η χορήγηση υπέρ της [Ramondín] έκπτωσης φόρου που ισοδυναμεί με το 45 % του κόστους της επένδυσης όπως ορίζεται από το Επαρχιακό Συμβούλιο της [Álava] στην απόφαση 738/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997, όσον αφορά το τμήμα της ενίσχυσης το οποίο, κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί σώρευσης των ενισχύσεων, υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 25 % ΚΙΕ για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα στη Χώρα των Βάσκων.

Άρθρο 3

1. Η Ισπανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την αφαίρεση των οφελών που προκύπτουν από την ενίσχυση και, κατά περίπτωση, την ανάκτηση από το δικαιούχο της αναφερόμενης στο άρθρο 2 ενίσχυσης που χορηγήθηκε παράνομα στο δικαιούχο.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας, υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης. Οι ανακτώμενες ενισχύσεις περιλαμβάνουν τόκους από το χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι το χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 4

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.»

**Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων**

14 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, αντιστοίχως, στις 19 και 26 Απριλίου 2000, οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις Τ-92/00 και Τ-103/00 άσκησαν τις παρούσες προσφυγές ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

15 Με διάταξη της 5ης Ιουνίου 2001, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων Τ-92/00 και Τ-103/00 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

16 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

17 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Ιουνίου 2001.

18 Η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00 ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση καθ' ο μέτρο με αυτή κρίνονται ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά τα φορολογικά μέτρα που προβλέπονται στις Normas Forales de Álava 22/1994 και 24/1996 και επιτάσσεται στο ισπανικό κράτος να ανακτήσει τα ποσά τους·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

19 Οι προσφεύγουσες στην υπόθεση Τ-103/00 ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση καθ' ο μέτρο με αυτή κρίνονται ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά τα φορολογικά μέτρα που προβλέπονται στις Normas Forales de Álava 22/1994 και 24/1996 και επιτάσσεται στο ισπανικό κράτος να ανακτήσει τα ποσά τους·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

20 Στις υποθέσεις Τ-92/00 και Τ-103/00, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει τις προσφυγές·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

**Σκεπτικό**

21 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν τέσσερις λόγους προς στήριξη της προσφυγής τους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Ο δεύτερος αναφέρεται σε κατάχρηση εξουσίας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και ο τέταρτος από την παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

*Πρώτος λόγος ακυρώσεως: παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ*

22 Ο λόγος αυτός περιλαμβάνει τέσσερα σκέλη. Τα δύο πρώτα σκέλη αναφέρονται στον γενικό χαρακτήρα των φορολογικών μέτρων σχετικά, αφενός, με την έκπτωση φόρου και, αφετέρου, με τη μείωση της φορολογικής βάσεως. Το τρίτο σκέλος αναφέρεται στην εσφαλμένη εκτίμηση της εξαιρέσεως που στηρίζεται στη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος. Το τέταρτο σκέλος αναφέρεται στην απουσία στρεβλώσεως του ανταγωνισμού και επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, σχετικά με τον γενικό χαρακτήρα του φορολογικού μέτρου περί εκπτώσεως φόρου

23 Πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ επιβάλλει, για να μπορεί ένα μέτρο να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, να συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση «ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής». Ο ειδικός ή επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου αποτελεί συνεπώς ένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7907, σκέψη 40· απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207, σκέψη 39).

24 Στην προσβαλλόμενη απόφαση (σημείο VII.3.1), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι ο ειδικός χαρακτήρας της Norma Foral 22/1994, με την οποία εισάγεται έκπτωση φόρου ύψους 45 % επί του ποσού της επενδύσεως, προκύπτει από τέσσερα στοιχεία, ήτοι τη διακριτική εξουσία που διαθέτει η Diputación Foral «για να καθορίζει ποιες επενδύσεις σε υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού, ύψους άνω των 2,5 δισεκατομμυρίων ESP, μπορούσαν να τύχουν της εκπτώσεως φόρου, να αποφασίζει σε ποιο τμήμα των επενδύσεων μπορούσε να εφαρμοστεί η έκπτωση ύψους 45 % και να καθορίζει τις εκάστοτε ισχύουσες προθεσμίες και ανώτατα όρια» (αιτιολογικές σκέψεις 79 έως 87)· το ελάχιστο ποσό επενδύσεων (2,5 δισεκατομμύρια ESP), το οποίο περιορίζει de facto τη δυνατότητα εφαρμογής της εκπτώσεως φόρου στους μεγάλους επενδυτές, χωρίς ο περιορισμός αυτός να δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος, του οποίου αποτελεί παρέκκλιση (αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 97)· τον προσωρινό χαρακτήρα της εκπτώσεως φόρου, ο οποίος αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των αρχών να αποφασίσουν ποιες συγκεκριμένες επιχειρήσεις θα τύχουν της εκπτώσεως (αιτιολογικές σκέψεις 98 έως 101) και τον πλήρη παραλληλισμό μεταξύ του επίμαχου φορολογικού μέτρου και του καθεστώτος ενισχύσεων υπέρ περιφερειών Ekimen «τόσον όσον αφορά τους επιδιωκόμενους στόχους (χρηματοδότηση νέων επενδύσεων) όσο και σχετικά με το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής τους (περιφερειακό στην περίπτωση Ekimen, επαρχιακό στην περίπτωση της έκπτωσης φόρου)» (αιτιολογικές σκέψεις 102 έως 104).

25 Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί, υπό το φως των επιχειρημάτων που επικαλούνται οι προσφεύγουσες, αν τα στοιχεία τα οποία προβάλλει η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση επιτρέπουν τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η εισαγόμενη με τη Norma Foral 22/1994 έκπτωση φόρου συνιστά ειδικό μέτρο που ευνοεί «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής» κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

26 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, πρώτον, ότι η Norma Foral 22/1994 αποτελεί επιλογή φορολογικής πολιτικής εκ μέρους των αρχών της Χώρας των Βάσκων. Οι αρχές αυτές έχουν πλήρη αρμοδιότητα στον φορολογικό τομέα δυνάμει του ισπανικού Συντάγματος και του καθεστώτος οικονομικής διαβουλεύσεως. Η Επιτροπή, η οποία θεωρεί ότι η Norma Foral 22/1994 είναι επιλεκτική λόγω του ότι εφαρμόζεται μόνον σε τμήμα της ισπανικής επικράτειας, ήτοι στην Álava, θέτει υπό αμφισβήτηση την κανονιστική αρμοδιότητα των βασκικών αρχών. Κατά τις προσφεύγουσες, ένα περιφερειακό φορολογικό μέτρο μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιλεκτικό και ως ενίσχυση μόνον αν αποδεικνύεται ότι το μέτρο αυτό δεν εφαρμόζεται κατά τρόπο γενικό στο έδαφος της οικείας περιφέρειας, αν είναι σαφώς αυθαίρετο ή προϊόν διακριτικής ευχέρειας και αν επηρεάζει, επιπλέον, προφανώς τον ανταγωνισμό μεταξύ των υποκειμένων σε αυτό το περιφερειακό φορολογικό καθεστώς. Εφόσον αυτές οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε να προσφύγει σε διαδικασία φορολογικής εναρμονίσεως αν είχε την πρόθεση να τροποποιήσει το επίμαχο φορολογικό μέτρο.

27 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών στηρίζεται σε εσφαλμένη αντίληψη της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, στην απόφαση αυτή, η Επιτροπή ουδόλως αναφέρεται σε κριτήριο περιφερειακής επιλεκτικότητας για να αποδείξει ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ. ανωτέρω σκέψη 24). Η προσβαλλόμενη απόφαση ουδόλως θίγει συνεπώς την αρμοδιότητα του Territorio Histórico de Álava να θεσπίζει γενικά φορολογικά μέτρα εφαρμοζόμενα στο σύνολο της οικείας περιφέρειας.

28 Η πρώτη αιτίαση είναι συνεπώς απορριπτέα.

29 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Diputación Foral de Álava ουδεμία διακριτική ευχέρεια διαθέτει κατά τη χορήγηση της εκπτώσεως φόρου. Ελέγχει μόνον αν πληρούνται οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία προϋποθέσεις, ώστε να αποφεύγεται κάθε χορήγηση εκπτώσεως φόρου που θα ήταν προϊόν απάτης. Δεν έχει την εξουσία να επιλέγει τις επωφελούμενες επιχειρήσεις ούτε να διαφοροποιεί το ποσοστό της εκπτώσεως φόρου. Το επίμαχο φορολογικό μέτρο εφαρμόζεται επομένως σε όλες τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής των εν λόγω κανόνων.

30 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι, τόσο στις εθνικές νομοθεσίες όσο και στην κοινοτική νομοθεσία, υφίστανται πολυάριθμα παραδείγματα κατά τα οποία η εφαρμογή μιας διατάξεως απαιτεί προηγούμενη επαλήθευση ή έλεγχο εκ μέρους της διοικήσεως, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι η διοίκηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια.

31 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι μέτρα αμιγώς γενικού χαρακτήρα δεν εμπίπτουν στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Ωστόσο, στη νομολογία διευκρινίστηκε ήδη ότι ακόμα και παρεμβάσεις οι οποίες, εκ πρώτης όψεως, εφαρμόζονται στο σύνολο των επιχειρήσεων, μπορούν να έχουν ορισμένο επιλεκτικό χαρακτήρα και, επομένως, να θεωρούνται ως μέτρα προοριζόμενα να ευνοήσουν ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής. Αυτό ισχύει, ιδίως, όταν η διοίκηση η οποία καλείται να εφαρμόσει τον γενικό κανόνα διαθέτει ορισμένη διακριτική εξουσία όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψεις 23 και 24, απόφαση Ecotrade, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψη 40, και απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999, C-295/97, Piaggio, Συλλογή 1999, σ. I-3735, σκέψη 39· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα La Pergola επί της υποθέσεως C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, απόφαση της 29ης Απριλίου 1999, Συλλογή 1999, σ. I-2459, σημείο 8). Συγκεκριμένα, με τη μνημονευθείσα ανωτέρω απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής (σκέψεις 23 και 24), το Δικαστήριο έκρινε ότι, με το σύστημα συμμετοχής του γαλλικού ταμείου απασχολήσεως στην εκτέλεση των κοινωνικού χαρακτήρα σχεδίων επιχειρήσεων ευρισκομένων σε δυσχερή κατάσταση, «ορισμένες επιχειρήσεις μπορούν να βρεθούν σε ευνοϊκότερη κατάσταση σε σχέση με άλλες, οπότε πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ύπαρξη ενισχύσεως» κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, δεδομένου ότι το εν λόγω ταμείο διέθετε, βάσει των κανονιστικών διατάξεων περί της συμμετοχής του κράτους στην εκτέλεση των κοινωνικού χαρακτήρα σχεδίων, «διακριτική ευχέρεια που του [παρείχε] τη δυνατότητα να διαφοροποιεί τη χρηματοδοτική του παρέμβαση σε συνάρτηση με διάφορα στοιχεία όπως είναι, ιδίως, η επιλογή των δικαιούχων, το ύψος της χρηματοδοτικής παρεμβάσεως και οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται η σχετική παρέμβαση».

32 Διαπιστώνεται ότι, δυνάμει των διατάξεων της Norma Foral 22/1994, η Diputación Foral de Álava διαθέτει ορισμένη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή της εκπτώσεως φόρου. Συγκεκριμένα, από τη Norma Foral 22/1994 (βλ. ανωτέρω σκέψη 4) προκύπτει ότι η έκπτωση φόρου ισούται με 45 % «του ποσού της επενδύσεως που καθορίζεται από τη Diputación Foral de Álava». Επομένως, η Norma Foral 22/1994, η

οποία παρέχει τη δυνατότητα στη Diputación Foral να καθορίζει το αποδεκτό ύψος της επενδύσεως, της επιτρέπει συγχρόνως να διαφοροποιεί το ποσό της χρηματοδοτικής παρεμβάσεως. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι, σύμφωνα με τη Norma Foral 22/1994, η Diputación Foral έχει την ευχέρεια να καθορίζει «τις εκάστοτε ισχύουσες προθεσμίες και τους επιβαλλόμενους περιορισμούς».

33 Παρέχοντας στη Diputación Foral de Álava διακριτική ευχέρεια, οι διατάξεις της Norma Foral 22/1994 περί της εκπτώσεως φόρου μπορούν να φέρουν ορισμένες επιχειρήσεις σε κατάσταση ευνοϊκότερη από την κατάσταση άλλων επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, το επίμαχο φορολογικό μέτρο πρέπει να θεωρηθεί ότι πληροί την προϋπόθεση του ειδικού χαρακτήρα.

34 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι η διακριτική ευχέρεια την οποία διαθέτει η Diputación Foral de Álava δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ως εξουσία λήψεως αυθαιρέτων αποφάσεων. Συγκεκριμένα, οι αυθαίρετες ενέργειες της δημόσιας εξουσίας απαγορεύονται από το άρθρο 9 του ισπανικού Συντάγματος.

35 Πάντως, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, για να μη γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός ενός μέτρου ως μέτρου γενικής εφαρμογής, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν η συμπεριφορά της φορολογικής διοικήσεως έχει αυθαίρετο χαρακτήρα. Αρκεί να αποδειχθεί, όπως εν προκειμένω, ότι η εν λόγω διοίκηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια που της παρέχει τη δυνατότητα να διαφοροποιεί το ποσό ή τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του οικείου φορολογικού πλεονεκτήματος αναλόγως των χαρακτηριστικών των επενδυτικών σχεδίων που της υποβάλλονται προς αξιολόγηση.

36 Κατά συνέπεια, η δεύτερη αιτίαση είναι επίσης απορριπτέα.

37 Τρίτον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το γεγονός ότι απαιτείται ελάχιστη επένδυση ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ESP ώστε να είναι δυνατή η χορήγηση της εκπτώσεως φόρου δεν συνεπάγεται ότι το εν λόγω φορολογικό μέτρο είναι επιλεκτικής εφαρμογής. Διατείνονται ότι πρόκειται για αντικειμενικό ποσοτικό κριτήριο και ότι όλα τα φορολογικά συστήματα περιλαμβάνουν μέτρα των οποίων η εφαρμογή υπόκειται στην πλήρωση ενός ποσοτικού κριτηρίου.

38 Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι το γεγονός ότι, στην πράξη, η εφαρμογή του μέτρου περιορίζεται στις μεγάλες επιχειρήσεις, αποτελεί την κανονική συνέπεια του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής του φορολογικού μέτρου. Άλλες διατάξεις εφαρμόζονται μόνο στις μικρές επιχειρήσεις. Αν γινόταν δεκτή η άποψη της Επιτροπής, αυτό θα είχε ως συνέπεια ότι ένας κανόνας που επιβάλλει ορισμένο όριο επενδύσεως θα είχε πάντοτε επιλεκτικό χαρακτήρα, έστω και αν αυτό το όριο περιοριζόταν, παραδείγματος χάρη, σε 10 εκατομμύρια ESP, διότι θα υπήρχαν πάντοτε επιχειρήσεις ευρισκόμενες κάτω του ελαχίστου αυτού ορίου. Ο μη καθορισμός ορίων θα επηρέαζε αρνητικά, κατά την άποψη των προσφευγουσών, την αποτελεσματικότητα του κανόνα. Απεναντίας, θα έπρεπε να καθοριστούν όρια, ώστε να καταστεί δυνατή ή να ενθαρρυνθεί η επενδυτική προσπάθεια που δημιουργεί συλλογικό πλούτο και ευημερία.

39 Διαπιστώνεται ότι, περιορίζοντας την εφαρμογή της εκπτώσεως φόρου στις υπερβαίνουσες τα 2,5 δισεκατομμύρια ESP επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, οι βασκικές αρχές περιόρισαν de facto την εφαρμογή του εν λόγω φορολογικού πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικούς χρηματικούς πόρους. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε ορθά στο συμπέρασμα ότι η προβλεπόμενη στη Norma Foral 22/1994 έκπτωση φόρου έχει ως προορισμό να εφαρμόζεται επιλεκτικά υπέρ «ορισμένων επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

40 Επιπλέον, το γεγονός ότι τα φορολογικά συστήματα καταφεύγουν συχνά σε ποσοτικά κριτήρια ή συνεπάγονται πλεονεκτήματα υπέρ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) δεν επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Norma Foral 22/1994, εισάγοντας φορολογικό πλεονέκτημα το οποίο ευνοεί μόνο τις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικούς χρηματικούς πόρους, διαφεύγει της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Πρέπει ακόμη να υπογραμμιστεί ότι τα

επιλεκτικά μέτρα υπέρ των ΜΜΕ δεν διαφεύγουν επίσης του χαρακτηρισμού ως κρατικής ενισχύσεως (βλ. το κοινοτικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ, ΕΕ 1996, C 213, σ. 4).

41 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Norma Foral 22/1994 με την οποία εισάγεται η επίμαχη έκπτωση φόρου συνιστά πλεονέκτημα υπέρ «ορισμένων επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν συντρέχει λόγος να εξεταστεί ακόμη αν ο προσωρινός χαρακτήρας της Norma Foral 22/1994 και ο προβαλλόμενος παραλληλισμός μεταξύ της εκπτώσεως φόρου και του καθεστώτος ενισχύσεων Ekimen υπέρ ορισμένων περιφερειών μπορούν επίσης να προσδώσουν ειδικό χαρακτήρα στο υπό εξέταση μέτρο.

42 Το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως δεν μπορεί επομένως να γίνει δεκτό.

Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αναφέρεται στον γενικό χαρακτήρα του φορολογικού μέτρου περί μειώσεως της φορολογικής βάσεως

43 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εκτιμά ότι η μείωση της φορολογικής βάσεως που εισάγεται με το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 συνιστά ειδικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Ο ειδικός ή επιλεκτικός χαρακτήρας προκύπτει ιδίως από το γεγονός ότι μόνον οι νεοσύστατες επιχειρήσεις μπορούν να τύχουν του φορολογικού πλεονεκτήματος. Ο ειδικός χαρακτήρας ενισχύεται από το γεγονός ότι μόνον οι επιχειρήσεις που επενδύουν 80 εκατομμύρια ESP και δημιουργούν δέκα θέσεις εργασίας μπορούν να τύχουν της μειώσεως της φορολογικής βάσεως (αιτιολογική σκέψη 111). Η Επιτροπή προσθέτει: «Ο ειδικός χαρακτήρας του εν λόγω μέτρου ενισχύεται επίσης από τους λόγους που το υπαγόρευσαν, όπως αυτοί εκτίθενται στον επαρχιακό νόμο που το θεσπίζει [...]. Συγκεκριμένα, μετά την αναφορά των γενικών στόχων του φορολογικού συστήμα-

τος, στην αιτιολογική έκθεση του επαρχιακού νόμου παρατίθεται σειρά άλλων στόχων που αφορούν κυρίως τη βιομηχανική πολιτική και ειδικότερα μεταξύ αυτών αναφέρεται "η προώθηση της ανάληψης νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών", στόχος που συγκεκριμενοποιείται στη συνέχεια από μέτρα για την ειδική κατηγορία των νεοσύστατων επιχειρήσεων» (προσβαλλόμενη απόφαση, αιτιολογική σκέψη 112).

44 Οι προσφεύγουσες επικρίνουν καταρχάς το γεγονός ότι η Επιτροπή χαρακτηρίζει το επίμαχο φορολογικό μέτρο ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ λόγω του επιλεκτικού, περιφερειακού χαρακτήρα του.

45 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ωστόσο ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε σε τέτοιο κριτήριο για να χαρακτηρίσει το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 ως ειδικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Η επιχειρηματολογία αυτή, η οποία στηρίζεται σε εσφαλμένη αντίληψη της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι συνεπώς απορριπτέα.

46 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν κατόπιν ότι η μείωση της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως φορολογικό μέτρο που ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής. Συγκεκριμένα, το εν λόγω φορολογικό μέτρο εφαρμόζεται σε κάθε επιχείρηση η οποία επενδύει τουλάχιστον 80 εκατομμύρια ESP και δημιουργεί τουλάχιστον δέκα θέσεις εργασίας, ανεξαρτήτως του τομέα στον οποίο ασκεί τη δραστηριότητά της η επιχείρηση. Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι ο στόχος του επίμαχου μέτρου είναι η προώθηση των επενδύσεων στη Χώρα των Βάσκων. Επομένως, ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του επίμαχου φορολογικού μέτρου είναι αναγκαίος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

47 Αναφερόμενη στην απόφαση 96/369/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη χορήγηση φορολογικών ενισχύσεων υπό μορφή αποσβέσεων υπέρ γερμανικών αεροπορικών εταιρειών (ΕΕ L 146, σ. 42), η προσφεύγουσα στην υπόθεση T-92/00 προσθέτει ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 26 της Norma Foral 24/1996 είναι οριζόντιες και αντικειμενικές.

48 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι ο ειδικός χαρακτήρας ενός κρατικού μέτρου, ήτοι ο επιλεκτικός χαρακτήρας του, αποτελούν ένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Συναφώς, πρέπει να εξεταστεί αν το εν λόγω μέτρο συνεπάγεται ή όχι πλεονεκτήματα αποκλειστικά υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων τομέων δραστηριότητας (αποφάσεις Γαλλία κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 31, σκέψη 24, Ecotrade, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψεις 40 και 41, και CETM κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψη 39).

49 Εν προκειμένω, ο επιλεκτικός χαρακτήρας του φορολογικού πλεονεκτήματος που εισάγεται με το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 προκύπτει από διάφορα στοιχεία. Καταρχάς, το δικαίωμα προς μείωση της φορολογικής βάσεως αναγνωρίζεται μόνον στις νεοσύστατες επιχειρήσεις, και επομένως αποκλείεται κάθε άλλη επιχείρηση από το εν λόγω πλεονέκτημα. Επιπλέον, αυτές οι νεοσύστατες επιχειρήσεις πρέπει να πραγματοποιήσουν επένδυση ορισμένου ύψους (τουλάχιστον 80 εκατομμυρίων ESP) και να εξασφαλίσουν τη δημιουργία 10 τουλάχιστον θέσεων εργασίας.

50 Κατά συνέπεια, έστω και αν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00, το πεδίο εφαρμογής του επίμαχου φορολογικού μέτρου καθορίζεται βάσει αντικειμενικών και οριζοντίων κριτηρίων, πρέπει να θεωρηθεί ότι η μείωση της φορολογικής βάσεως που εισάγεται με το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 αποτελεί πλεονέκτημα παρεχόμενο αποκλειστικά σε ορισμένες επιχειρήσεις. Πρόκειται συνεπώς για ειδικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

51 Κατόπιν, αν γινόταν δεκτό ότι η επιδίωξη στόχου οικονομικής ή βιομηχανικής πολιτικής, όπως η ενθάρρυνση των επενδύσεων, μπορεί να συντελέσει στο να διαφεύγει ένα μέτρο επιλεκτικού χαρακτήρα της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, η διάταξη αυτή θα έχανε κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα. Διαπιστώνεται συνεπώς, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ότι ο

στόχος που επιδιώκεται με το επίμαχο μέτρο δεν μπορεί να καταστήσει δυνατή τη μη υπαγωγή του στον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (αποφάσεις του Δικαστηρίου Γαλλία κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 31, σκέψεις 20 και 21, και της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 25· απόφαση CETM κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψη 53).

52 Τέλος, οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι η νομοθεσία της Χώρας των Βάσκων (Norma Foral 18/1993) και η ισπανική νομοθεσία [νόμος 22/1993, της 29ης Δεκεμβρίου 1993, σχετικά με μέτρα φορολογικής φύσεως, με την αναμόρφωση του νομικού καθεστώτος της δημόσιας υπηρεσίας και με την προστασία έναντι της ανεργίας (BOE της 31ης Δεκεμβρίου 1993)] περιελάμβαναν, πριν από την έκδοση της Norma Foral 24/1996, φορολογικά μέτρα ανάλογα προς τη μείωση της φορολογικής βάσεως στην οποία αναφέρεται η προσβαλλόμενη απόφαση. Εφόσον η Επιτροπή δεν έθεσε υπό αμφισβήτηση ούτε την ισπανική κανονιστική ρύθμιση ούτε τη Norma Foral 18/1993, το Territorio Histórico de Álava και η Ramondín Cápsulas θα μπορούσαν ευλόγως να σχηματίσουν την εντύπωση ότι το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 δεν περιελάμβανε κανένα στοιχείο επιλεκτικού χαρακτήρα που θα μπορούσε να επισύρει την εφαρμογή του άρθρου 87 ΕΚ.

53 Συναφώς, εκτιμάται ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν αποφάνθηκε επί παρόμοιων φορολογικών μέτρων, που ίσχυαν στην ίδια περιφέρεια ή σε εθνικό επίπεδο, δεν ανασκευάζει το συμπέρασμα κατά το οποίο η μείωση της φορολογικής βάσεως που εισήχθη με το άρθρο 26 της Norma Foral 24/1996 συνιστά μέτρο επιλεκτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

54 Επιπλέον, η προβαλλόμενη αδράνεια της Επιτροπής δεν μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στις προσφεύγουσες, εφόσον η μείωση της φορολογικής βάσεως εισήχθη με τη Norma Foral 24/1996 χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση, κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Η αναγνώριση δικαιολογημένης εμπιστοσύνης προϋποθέτει πράγματι ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε αφού τηρήθηκε η προβλεπόμενη στο άρθρο 88 ΕΚ διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της

20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 17· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-126/96 και Τ-127/96, BFM και EFIM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3437, σκέψη 69).

55 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι και το δεύτερο σκέλος δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

Επί του τρίτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αναφέρεται στην εσφαλμένη εκτίμηση της ενστάσεως η οποία στηρίζεται στη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος

56 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, και αν υποτεθεί ότι τα επίμαχα φορολογικά μέτρα έχουν επιλεκτικό χαρακτήρα, διαφεύγουν της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ εφόσον δικαιολογούνται από τη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος στο οποίο εντάσσονται. Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας τους, αναφέρονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ 1998, C 384, σ. 3) και στη μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 47 απόφαση 96/369. Αφενός, διευκρινίζουν ότι το φορολογικό σύστημα της Χώρας των Βάσκων, το οποίο στηρίζεται στο ισπανικό σύνταγμα, δικαιολογείται καθεαυτό από τη φύση και την οικονομία του γενικού ισπανικού συστήματος. Αφετέρου, υποστηρίζουν ότι τα επίμαχα φορολογικά μέτρα ανταποκρίνονται σε αντικειμενικά κριτήρια και προϋποθέσεις, που εφαρμόζονται κατά τρόπο ομοιόμορφο σε όλους τους επιχειρηματίες οι οποίοι τα πληρούν, ανεξαρτήτως του τομέα δραστηριότητάς τους.

57 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει καταρχάς ότι το γεγονός ότι το Territorio Histórico de Álava απολαύει φορολογικής αυτονομίας η οποία αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το Σύνταγμα του Βασιλείου της Ισπανίας δεν απαλλάσσει την περιφέρεια αυτή από την υποχρέωση τηρήσεως των διατάξεων της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων. Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, αναφερόμενο στις ενισχύσεις που χορηγούνται «υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους», αφορά κάθε ενίσχυση χρηματοδοτούμενη με

δημόσιους πόρους. Κατά συνέπεια, τα μέτρα που λαμβάνουν κρατικοί φορείς (φορείς της τοπικής αυτοδιοικήσεως, ομοσπονδιακοί, περιφερειακοί ή άλλοι) των κρατών μελών, οποιοδήποτε και αν είναι το νομικό καθεστώς τους και η ονομασία τους, εμπίπτουν, όπως και τα μέτρα που λαμβάνονται από την ομοσπονδιακή ή κεντρική εξουσία, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1987, 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4013, σκέψη 17).

58 Πρέπει να υπομνηστεί κατόπιν ότι, έστω και αν το πεδίο εφαρμογής των επίμαχων φορολογικών μέτρων καθορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τα μέτρα αυτά έχουν ωστόσο επιλεκτικό χαρακτήρα (βλ. ανωτέρω σκέψεις 41 και 50).

59 Βεβαίως, όπως αναγνώρισε άλλωστε η Επιτροπή στην ανακοίνωση και την απόφαση στις οποίες αναφέρονται οι προσφεύγουσες (που μνημονεύονται αντιστοίχως στις σκέψεις 56 και 47 ανωτέρω), ο επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να δικαιολογείται «από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος». Στην περίπτωση αυτή, το μέτρο διαφεύγει της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, σκέψη 27, και μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 51 απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 34· απόφαση CETM κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψη 52).

60 Η αιτιολόγηση η οποία στηρίζεται στη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος παραπέμπει πάντως στη συνοχή ενός ειδικού φορολογικού μέτρου με την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος στο σύνολό του (βλ., υπό την έννοια αυτή, τη μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 51 απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 39, και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα La Pergola επί της υποθέσεως αυτής, Συλλογή 1999, σ. I-3675, σημείο 8· βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer επί της υποθέσεως C-6/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, απόφαση της 19ης Μαΐου 1999, Συλλογή 1999, σ. I-2981, I-2983, σημείο 27). Υπό την έννοια αυτή, ένα ειδικό φορολογικό μέτρο το οποίο δικαιολογείται από την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος — όπως ο προοδευτικός χαρακτήρας του φόρου ο οποίος δικαιολογείται από την αναδιανεμητική λογική του φορολογικού συστήματος — διαφεύγει της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

61 Οι προσφεύγουσες διευκρινίζουν ότι ο στόχος που επιδιώκεται με τα επίμαχα φορολογικά μέτρα είναι η ενθάρρυνση των επενδύσεων στην ιστορική περιοχή της Álava. Προσθέτουν ότι, όταν ένα κράτος ενθαρρύνει τις επενδύσεις και επιτυγχάνει ώστε επιχειρήσεις να εγκαθίστανται στο έδαφός του, εξασφαλίζει την απόκτηση φορολογικών πόρων για το μέλλον, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές θα φορολογούνται στο εν λόγω κράτος. Ο στόχος που επιδιώκεται με τα επίμαχα φορολογικά μέτρα είναι συνεπώς η είσπραξη του κατά το δυνατόν υψηλότερου ποσού φορολογικών εσόδων.

62 Διαπιστώνεται ωστόσο ότι οι προσφεύγουσες ουδεμία απόδειξη προσκομίζουν προς στήριξη της επιχειρηματολογίας τους ότι ο πραγματικός στόχος που επιδιώκεται με τα επίμαχα φορολογικά μέτρα είναι η αύξηση των φορολογικών εσόδων. Επιπλέον, η διευκρίνιση αυτή δυσκόλως συμβιβάζεται με τη χορήγηση φορολογικών εκπτώσεων. Και αν ακόμα υποτεθεί ότι αυτός είναι ο επιδιωκόμενος στόχος — πράγμα το οποίο δεν έχει αποδειχθεί —, ο στόχος αυτός θα μπορούσε εξίσου να επιτευχθεί με φορολογικά μέτρα γενικού χαρακτήρα. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα επίμαχα ειδικά φορολογικά μέτρα δικαιολογούνται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος.

63 Τέλος, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ακόμη ότι η συνολική φορολογική επιβάρυνση στη Χώρα των Βάσκων είναι υψηλότερη εκείνης η οποία υφίσταται στην υπόλοιπη Ισπανία.

64 Το επιχείρημα αυτό ουδόλως είναι ικανό να αποδείξει ότι φορολογικά μέτρα με τα οποία επιφυλάσσονται ειδικά πλεονεκτήματα σε ορισμένες επιχειρήσεις δικαιολογούνται από την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος της ιστορικής περιοχής της Álava.

65 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέο.

Επί του τέταρτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αναφέρεται στην απουσία στρεβλώσεως του ανταγωνισμού και επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών

66 Οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι στην αγορά στην οποία ασκούν τη δραστηριότητά τους οι Ramondín και Ramondín Cápsulas (στο εξής: Ramondín) δεν υφίσταται έντονος ανταγωνισμός. Προβάλλουν ότι στον τομέα της κατασκευής καψυλλίων από κασσίτερο για φιάλες, η Ramondín είναι η υπ' αριθμόν ένα επιχείρηση στην Ευρώπη και κατέχει μεγάλο μερίδιο της διεθνούς αγοράς. Η Ramondín δεν έχει ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στην Ισπανία, ενώ οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στην Ευρώπη είναι ελάχιστες.

67 Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι η απόφαση περί μεταφοράς των δραστηριοτήτων της Ramondín στη Χώρα των Βάσκων ελήφθη όχι λόγω των ενδεχομένως ισχυόντων στην ιστορική περιοχή της Álava φορολογικών πλεονεκτημάτων, αλλά λόγω της χωροταξικής πολιτικής που ακολουθούν οι αρχές της περιφέρειας La Rioja, οι οποίες εμποδίζουν κάθε δυνατότητα επέκτασης της επιχειρήσεως.

68 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι η εγκατάσταση της Ramondín στην περιοχή της Álava και η χορήγηση των φορολογικών πλεονεκτημάτων δεν είχαν αρνητικές επιπτώσεις ούτε επί του ανταγωνισμού ούτε επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Συγκεκριμένα, το μερίδιο της αγοράς της Ramondín, ήδη πολύ σημαντικό πριν από τη μεταφορά των δραστηριοτήτων της στην ιστορική περιοχή της Álava, δεν αυξήθηκε εις βάρος άλλων επιχειρήσεων. Οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ακόμη ότι, εν προκειμένω, ουδεμία καταγγελία κατατέθηκε εκ μέρους ανταγωνίστριας επιχειρήσεως της Ramondín.

69 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι μόνον οι κρατικές ενισχύσεις οι οποίες «επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές» και «νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό» εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Μολονότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατό να προκύπτει, από τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε η ενίσχυση, ότι αυτή είναι ικανή να επηρεάσει τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές και να νοθεύσει ή να απειλήσει να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, απόκειται εν πάση περιπτώσει στην Επιτροπή να αναφέρει τις συνθήκες αυτές στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της (απόφαση του Δικα-

στηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Sardegna Lines κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψη 66 και οι εκεί παρατιθέμενες παραπομπές).

70 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι «η Ramondín κατέχει το 40 % περίπου της αγοράς όσον αφορά την παγκόσμια παραγωγή καψυλλίων από κασσίτερο για την κάλυψη πωμάτων» (αιτιολογική σκέψη 18). Μνημονεύει τις έξι ευρωπαϊκές ανταγωνίστριες επιχειρήσεις της Ramondín και τα αντίστοιχα μερίδια που κατέχουν στην αγορά. Κατόπιν, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η Ramondín πραγματοποίησε το 1997 «κύκλο εργασιών ανερχόμενο σε 24 εκατομμύρια ευρώ, το 70 % των οποίων προερχόταν από τις εκτός Ισπανίας πωλήσεις» (αιτιολογική σκέψη 19) και προσθέτει ότι «[τ]ο στοιχείο αυτό, μαζί με τον περιορισμένο αριθμό προμηθευτών στην παγκόσμια αγορά, φανερώνει την ύπαρξη ενδοκοινοτικών συναλλαγών του εν λόγω προϊόντος» (αιτιολογική σκέψη 19).

71 Αυτή η συνοπτική και μη αμφισβητούμενη αιτιολογία αρκεί για να αποδείξει ότι οι επίμαχες ενισχύσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

72 Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 13, σκέψεις 11 και 12, και απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 51, σκέψεις 47 και 48· απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, Τ-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψεις 48 έως 50), κάθε χορήγηση ενισχύσεων σε επιχείρηση η οποία ασκεί τις δραστηριότητές της στην κοινοτική αγορά μπορεί να προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

73 Εν προκειμένω, οι ενισχύσεις τις οποίες έλαβε η Ramondín βελτίωσαν τα μέσα δράσεώς της και, επομένως, την ανταγωνιστική θέση μιας επιχειρήσεως η οποία, κατά την ομολογία των προσφευγουσών, ήταν ήδη η πρώτη ευρωπαϊκή επιχείρηση του οικείου τομέα. Είναι συνεπώς προφανές ότι οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

Επιπλέον, οι ενισχύσεις αυτές μπορούν επίσης να επηρεάσουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Συγκεκριμένα, σε απάντηση επί γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, οι προσφεύγουσες στην υπόθεση Τ-103/00 διευκρίνισαν ότι το 24 % της παραγωγής της Ramondín εξάγεται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

74 Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλήσουν επιχείρημα εκ του ότι η Ramondín δεν αύξησε το μερίδιό της στην αγορά. Συγκεκριμένα, εφόσον η Ramondín έπρεπε να φέρει όλο το κόστος της μεταφοράς των δραστηριοτήτων της στη Χώρα των Βάσκων, είναι πιθανό να ήταν αναγκασμένη να αυξήσει τις τιμές πωλήσεως των προϊόντων της, οι δε ανταγωνίστριες επιχειρήσεις να μπόρεσαν να εκμεταλλευθούν την ευκαιρία αυτή για να αυξήσουν το μερίδιό τους στην αγορά.

75 Το γεγονός ότι ουδεμία ανταγωνίστρια επιχείρηση της Ramondín κατέθεσε καταγγελία είναι άνευ σημασίας, εφόσον αποδεικνύεται εν προκειμένω ότι οι επίμαχες ενισχύσεις είναι ικανές να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύσουν ή να απειλήσουν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.

76 Τέλος, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, για να μπορούν τα επίμαχα μέτρα να θεωρηθούν ως κρατικές ενισχύσεις εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει ότι τα εν λόγω μέτρα επηρεάζουν τον ανταγωνισμό και τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές κατά τρόπο πραγματικό και ουσιώδη. Η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00 αναφέρεται ακόμα στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις de minimis (ΕΕ 1996, C 68, σ. 9) και στο δημοσίευμα της Επιτροπής «Διευκρίνιση των κανόνων που εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις, κατάσταση τον Δεκέμβριο του 1996», *Δίκαιο του ανταγωνισμού στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες,* τεύχος II Β.

77 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή δεν οφείλει να αποδείξει την πραγματική επίπτωση που είχαν οι ενισχύσεις επί του ανταγωνισμού και επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών (απόφαση CETM κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω

στη σκέψη 23, σκέψη 103). Συγκεκριμένα, αν η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει, στην απόφασή της, την πραγματική επίπτωση ήδη χορηγηθεισών ενισχύσεων, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται τα κράτη μέλη τα οποία χορηγούν ενισχύσεις κατά παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, εις βάρος εκείνων των κρατών που κοινοποιούν τα σχέδια ενισχύσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 33).

78 Επιπλέον, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, κατά τη νομολογία δεν απαιτείται να είναι αισθητές ή ουσιώδεις η στρέβλωση του ανταγωνισμού ή η απειλή στρεβλώσεως και η επίπτωση επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψεις 42 και 43· αποφάσεις του Πρωτοδικείου Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 72, σκέψη 46, και CETM κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 23, σκέψη 94).

79 Έστω και αν η Επιτροπή αναγνώρισε στο μνημονευθέν ανωτέρω στη σκέψη 76 δημοσίευμά της «Διευκρίνιση των κανόνων που εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις» ότι «η ενίσχυση πρέπει να έχει αισθητή επίπτωση επί του ανταγωνισμού» για να εμπίπτει στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ωστόσο, στην ανακοίνωσή της περί ενισχύσεων de minimis, που μνημονεύθηκε ανωτέρω στη σκέψη 76, καθόρισε ως όριο το ποσό των 100 000 ευρώ, όριο του οποίου προφανώς υπήρξε υπέρβαση εν προκειμένω (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψεις 39 έως 41).

80 Κατά συνέπεια, και το τέταρτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

81 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως είναι επομένως απορριπτέος στο σύνολό του.

*Δεύτερος λόγος ακυρώσεως: κατάχρηση εξουσίας*

82 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή διέπραξε κατάχρηση εξουσίας εφόσον χρησιμοποίησε τις αρμοδιότητες που της παρέχουν τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ για να επιδιώξει στην πραγματικότητα στόχους φορολογικής εναρμονίσεως.

83 Διευκρινίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εντάσσεται στο πλαίσιο συνολικής διαδικασίας που έθεσε σε εφαρμογή η Επιτροπή με σκοπό να αμφισβητήσει το ισχύον στη Χώρα των Βάσκων φορολογικό καθεστώς στο σύνολό του. Υπενθυμίζουν συναφώς ότι διάφορες διαδικασίες κινήθηκαν δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ αναφορικά με φορολογικά μέτρα ισχύοντα στην εν λόγω περιοχή. Αντί να ανατρέξει στη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 96 ΕΚ και 97 ΕΚ, η Επιτροπή προσπαθεί κατά τον τρόπο αυτό να επιτύχει ορισμένη φορολογική εναρμόνιση μέσω της πολιτικής των κρατικών ενισχύσεων.

84 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι μια απόφαση θεωρείται ως εκδοθείσα κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν, βάσει αντικειμενικών, ουσιωδών και συγκλινουσών ενδείξεων, αποσκοπεί στην επίτευξη σκοπών ξένων προς αυτούς που επικαλείται (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 1990, Τ-46/89, Pitrone κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-577, σκέψη 71, και της 15ης Μαρτίου 2000, Τ-25/95, Τ-26/95, Τ-30/95 έως Τ-32/95, Τ-34/95 έως Τ-39/95, Τ-42/95 έως Τ-46/95, Τ-48/95, Τ-50/95 έως Τ-65/95, Τ-68/95 έως Τ-71/95, Τ-87/95, Τ-88/95, Τ-103/95 και Τ-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 779).

85 Οι προσφεύγουσες όμως ουδεμία αντικειμενική ένδειξη προσκομίζουν που να επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι ο πραγματικός σκοπός τον οποίο επιδίωκε η Επιτροπή με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως ήταν η επίτευξη φορολογικής εναρμονίσεως. Συγκεκριμένα, όλη η επιχειρηματολογία τους στηρίζεται σε υποθέσεις σχετικά με λόγους που ενδεχομένως υποκρύπτονται στην προσβαλλόμενη απόφαση. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες δεν αποδεικνύουν καν την ύπαρξη οποιασδήποτε de facto εναρμονίσεως που πραγματοποιήθηκε σε κοινοτικό επίπεδο με την προσβαλλόμενη απόφαση.

86 Η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00 αναφέρεται ακόμη στις παρατηρήσεις τις οποίες διατύπωσε η Επιτροπή στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκε η διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 16ης Φεβρουαρίου 2000, C-400/97, C-401/97 και C-402/97, Juntas Generales de Guipúzcoa κ.λπ. (Συλλογή 2000, σ. I-1073), σύμφωνα με τις οποίες οι Normas Forales αποτελούν κρατικές ενισχύσεις εφόσον εφαρμόζονται αποκλειστικά σε συγκεκριμένη περιοχή ενός κράτους μέλους. Εάν γινόταν δεκτή η συλλογιστική αυτή, θα ετίθετο υπό αμφισβήτηση η κανονιστική αρμοδιότητα των βασκικών αρχών στον φορολογικό τομέα, η οποία αναγνωρίζεται από το ισπανικό Σύνταγμα.

87 Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο. Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, στο κριτήριο του επιλεκτικού περιφερειακού χαρακτήρα για να αποδείξει ότι τα φορολογικά πλεονεκτήματα υπέρ της Ramondín αποτελούν κρατικές ενισχύσεις εμπίπτουσες στον τομέα εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ. ανωτέρω σκέψεις 27 και 45).

88 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέος.

*Τρίτος λόγος ακυρώσεως: παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως*

89 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις Ramondín και Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa), άλλη επιχείρηση την οποία αφορά διαδικασία εξετάσεως κρατικής ενισχύσεως χορηγηθείσας στην περιοχή της Álava, δεν είναι οι μόνες επιχειρήσεις που έτυχαν της εκπτώσεως φόρου και της μειώσεως της φορολογικής βάσεως που εισήχθησαν με τις Normas Forales του Territorio Histórico de Álava. Η Επιτροπή ωστόσο εξέδωσε αποφάσεις μόνον όσον αφορά την εφαρμογή αυτών των φορολογικών μέτρων στις Ramondín και Demesa. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή παραβίασε, κατά τις προσφεύγουσες, την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

90 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει καταρχάς ότι οι προσφεύγουσες στην υπόθεση Τ-103/00 επικαλέστηκαν την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεως. Πρόκειται για νέο ισχυρισμό ο οποίος είναι απαράδεκτος σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

91 Εν πάση περιπτώσει, ο προβαλλόμενος λόγος δεν είναι βάσιμος.

92 Συγκεκριμένα, το σύστημα που προβλέπεται από τη Συνθήκη είναι σύστημα προηγουμένου ελέγχου των ενισχύεων. Για τον λόγο αυτό, τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν, σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, κάθε νέα ενίσχυση στην Επιτροπή. Οι προσφεύγουσες ουδόλως αποδεικνύουν ούτε καν διατείνονται ότι το ισπανικό κράτος κοινοποίησε στην Επιτροπή την εφαρμογή των επίμαχων φορολογικών μέτρων υπέρ άλλων επιχειρήσεων, χωρίς η Επιτροπή να έχει λάβει απόφαση περί ασυμβιβάστου των ενισχύσεων των οποίων υπήρξαν αποδέκτες.

93 Η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-92/00, η οποία είναι επίσης προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-127/00 που αφορά τη Demesa, προβάλλει πάντως ότι, όπως προκύπτει από ένα σημείο του υπομνήματος ανταπαντήσεως της Επιτροπής στην τελευταία αυτή υπόθεση, η Επιτροπή εγνώριζε την ταυτότητα πολλών επιχειρήσεων οι οποίες, όπως οι Ramondín και Demesa, ευνοήθηκαν από τα επίμαχα φορολογικά μέτρα.

94 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το σχετικό σημείο του υπομνήματος ανταπαντήσεως της Επιτροπής στην υπόθεση Τ-127/00 αναφέρεται μόνον στη χορήγηση ενισχύσεως από τις αρχές της Vizcaya, και όχι της Álava, σε μία επιχείρηση σύμφωνα με τη νομοθεσία της Vizcaya. Εν πάση περιπτώσει, έστω και αν, κατά τον χρόνο της καταθέσεως του υπομνήματος ανταπαντήσεως στην υπόθεση Τ-127/99, στις 21 Φεβρουαρίου 2000, η Επιτροπή είχε γνώση του γεγονότος ότι πολλές επιχειρήσεις ωφελούνταν από τα επίμαχα φορολογικά μέτρα της Álava, τέτοια διαπί-

στωση δεν αποδεικνύει ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση στις 22 Δεκεμβρίου 1999, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι η νομιμότητα μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να εκτιμάται βάσει των πραγματικών και νομικών στοιχείων που υφίστανται κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2000, Τ-296/97, Alitalia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3871, σκέψη 86).

95 Εν πάση περιπτώσει, έστω και αν αποδεικνυόταν ότι η Επιτροπή εγνώριζε, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, την ταυτότητα άλλων επιχειρήσεων που ήταν αποδέκτες των ίδιων ενισχύσεων όπως η Ramondín, ο παρών λόγος ακυρώσεως δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτός. Συγκεκριμένα, τέτοια διαπίστωση θα επέτρεπε να παρακαμφθεί ο παράνομος χαρακτήρας και το ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά των ενισχύσεων των οποίων η Ramondín υπήρξε αποδέκτης (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα ανωτέρω στη σκέψη 84, σκέψη 4428).

96 Τέλος, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή, με έγγραφα της 17ης Αυγούστου και της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, κοινοποίησε στις ισπανικές αρχές τις αποφάσεις της να κινήσει διαδικασίες που αφορούσαν, γενικώς, την έκπτωση φόρου και τη μείωση της φορολογικής βάσεως που προβλέπονταν στις Normas Forales de Álava (περιλήψεις των αποφάσεων δημοσιεύθηκαν, αντιστοίχως, στις ΕΕ 2000, C 71, σ. 8, και ΕΕ 2000, C 55, σ. 2). Οι διαδικασίες αυτές αφορούν έμμεσα όλες τις επιχειρήσεις που ωφελήθηκαν από τα επίμαχα φορολογικά μέτρα.

97 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος.

*Τέταρτος λόγος ακυρώσεως: παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ*

98 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς, στην προσβαλλόμενη απόφαση, τη διαπίστωση ότι τα χαρακτηριζόμενα ως κρατικές

ενισχύσεις μέτρα επηρέασαν τον ανταγωνισμό και τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Υπογραμμίζουν ότι το μόνο στοιχείο που παραθέτει συναφώς η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση είναι ένας κατάλογος επιχειρήσεων οι οποίες ασκούν τη δραστηριότητά τους στον ίδιο τομέα με τη Ramondín και το μερίδιο της αγοράς που κατέχει κάθε μία από αυτές.

99 Από την ανάλυση που παρατίθεται ανωτέρω στις σκέψεις 66 έως 81 προκύπτει πάντως ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως σχετικά με τον επηρεασμό του ανταγωνισμού και των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών είναι επαρκής ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους και στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 86).

100 Κατά συνέπεια, και ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

101 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι προσφυγές είναι απορριπτέες.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

102 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν, εκτός από τα δικαστικά τους έξοδα, και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

**1) Απορρίπτει τις προσφυγές.**

**2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά τους έξοδα και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.**

Azizi Lenaerts Tiili

Moura Ramos Jaeger

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Μαρτίου 2002.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

H. Jung M. Jaeger